

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОПЛАНУВАННЯ ТА ЛАНДШАФТНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**Е Природничі науки, математика та статистика
Е4 Науки про Землю
Магістр
Ґрунтознавство, земельні ресурси та територіальне планування
обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1
Кількість кредитів ЄКТС	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Лаврук Тетяна Миколаївна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробник: **Лаврук Тетяна Миколаївна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

Сергій БОРТНИК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Протокол № 20 від «27» червня 2025 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

27 серпня 2025 року

Наталія КОРОГОДА

Мета дисципліни – розкрити науково-географічні засади просторового розвитку, сформулювати систему знань, умінь і навичок територіального планування та менеджменту земельних ресурсів, наукового обґрунтування стійкого розвитку території, узгодження господарської діяльності з метою забезпечення сприятливого середовища існування людини, збереження природної та культурної спадщини, сформулювати здатність розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми у фаховій галузі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) знання загальногеографічних дисциплін, основ ландшафтознавства, екології, екологічного права.
- 2) вміння аналізувати екологічну ситуацію на різних інформаційних зрізах, визначати основні екологічні проблеми та конфлікти природокористування.
- 3) володіння ГІС.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Зміст дисципліни розкриває теоретико-методологічні та прикладні питання геопланування та ландшафтно-організації території.

Дана навчальна дисципліна є однією з обов'язкових складових комплексної підготовки здобувачів освітнього рівня магістр освітньої програми «Ґрунтознавство, земельні ресурси та територіальне планування» спеціальності Е4 Науки про Землю.

4. Завдання (навчальні цілі) – вивчення дисципліни спрямовано на здобуття загальних та фахових компетентностей, зокрема:

ЗК2. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК7. Здатність розробляти та управляти проєктами.

СК2. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.

СК4. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.

СК6. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

СК10. Вміння формувати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів у геосферах та їхніх компонентах із використанням математичних, картографічних методів і геоінформаційних технологій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	географічні засади геопланування: ландшафтний підхід в просторовому плануванні;	лекції, практичні заняття,	опитування у тестовій, усній та	5 %

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					1				2				3	4
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	1	1	2			
Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю (ПРН 2).						+		+	+		+				
Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі (ПРН 3).										+	+	+			
Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт (ПРН 4).								+	+	+	+	+			

Знати сучасні методи дослідження Землі та її геосфер і вміти їх застосовувати у виробничій та науково-дослідницькій діяльності (ПРН 7).	+		+	+	+			+	+			
Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми (ПРН 9).							+	+	+	+	+	+
Моделювати геосферні об'єкти і процеси, застосовуючи картографічні і математичні методи та геоінформаційні технології (ПРН 12).									+	+		

7. Схема формування оцінки.

Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами опитування, виконання практичних та самостійних робіт у форматі проєктів.

Питома вага результатів навчання (РН) у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання **1.1-1.5 (знання)** – до 25 %;
- результати навчання **2.1-2.4 (вміння)** – до 40 %;
- результати навчання **3 (комунікація)** – до 15 %;
- результати навчання **4 (автономність та відповідальність)** – до 20 %.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні виконаних практичних, самостійних робіт у форматі проєктів, усному та письмовому опитуванні.

Оцінювання за формами контролю:

Форми контролю	ЗМ1		ЗМ2	
	Min. – 18 балів	Max. – 30 балів	Min. – 18 балів	Max. – 30 балів
Опитування	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8
Практичні роботи	«2» x 4 = 8	«3» x 4 = 12	«2» x 4 = 8	«3» x 4 = 12
Самостійна робота 1	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10		
Самостійна робота 2			«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10

- **підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовій формі.** Максимальна кількість балів на іспиті – 40 балів, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 бали.

- **умови допуску до іспиту:** рекомендований мінімум для допуску – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є виконання додаткових завдань із пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.2. Організація оцінювання: опитування у тестовій та письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної лекції. Практичні та самостійні роботи і проекти захищаються відповідно до графіка проведення практичних занять.

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практ.	с/р
Змістова частина 1. Теоретичні та нормативні засади геопланування				
1.	Методологічні основи геопланування. Сучасні тенденції в геопросторовому плануванні. Ландшафтний підхід в просторовому плануванні.	4	4	20
2.	Геопланування в Україні. Ієрархічні рівні планування територій. Інтеграція України в загальноєвропейську стратегію просторового розвитку.	4	4	20
3.	Міжнародний досвід геопланування. Нормативні природоохоронні вимоги до планувальної документації.	4	4	20
Змістова частина 2. Методика і практика геопланування				
4.	Методи дослідження у геопросторовому плануванні. Статистичний, картографічний, порівняльно-географічний, ландшафтно-індикаційний методи. SWOT-аналіз та можливості його використання для стратегічного планування.	4	4	14
5.	Геопланування міст. Програма «Розумне місто»: міжнародний досвід та стан реалізації в Україні.	4	4	16
6.	Геопланування сільських територій. Програма «Розумне село».	4	4	16
7.	Ландшафтне планування та ландшафтна організація територій. Геопланування природозаповідних територій та екомережі.	4	4	16
	ВСЬОГО	28	28	122

Загальний обсяг 180 год., зокрема:

Лекції – 28 год.

Практичні заняття – 28 год.

Самостійна робота – 122 год.

Консультації – 2 год.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бортник С. Ю., Лаврук Т. М., Олещенко А. В., Тимуляк Л. М. Просторове та ландшафтне планування: навч. посіб. 3-тє, випр. і допов. Київ, 2022. 175 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/02/posibnyk_prostorove-ta-landshaftne-planuvannya_bortnyk-lavruk-ta-in.2022.pdf
2. Бортник С.Ю., Лаврук Т.М. Просторове планування і сталий розвиток. Навчальний посібник. 2024. 56 с. https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/12/prostorove-planuvannya-i-stalyj-rozvytok_navch.-posib_2024_bortnyk-lavruk.pdf
3. Голубцов О. Г. Законодавчі екологічні вимоги у ландшафтному плануванні в Україні. Український географічний журнал. 2023. № 4. С. 3–16. <https://doi.org/10.15407/ugz2023.04.003>
4. Голубцов, О. Г. (2021). Ландшафтне планування: основні положення та досвід реалізації в Україні. Український географічний журнал, (1), 63–72. <https://doi.org/10.15407/ugz2021.01.063>
5. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: [монографія] : у 2-х т. / Михайло Дмитрович Гродзинський. – К. : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2005. – Т. 1. – 431 с.
6. Маруняк Є. О., Голубцов О. Г., Лісовський С. А., Чехній В. М., Фаріон Ю. М. Методичні підходи і практика розробки ландшафтних планів територіальних громад (на прикладі Пісочинської та Роганської громад Харківської області). Ландшафтознавство. 2023. № 2(2). С. 46–55. <https://doi.org/10.31652/2786-5665-2022-2-46-55>.
7. Bortnyk, S.; Lavruk, T.; Pidkova, O.; Stetsyuk, V.; Taranovich, A.; Voitsekhovska, O. Data of the State Environmental Monitoring System and their Application for Strategic and Spatial Planning. 16th International Conference Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment, Monitoring 2022. <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2022580251>
8. Bortnyk, S.; Lavruk. Osoblyvosti planuvanoi struktury ta problemy prostorovogo rozvytku kulturnykh landshaftiv mista Kyiva. Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego, Dissertations of Cultural Landscape Commission No 43 (1). 7-30
9. Bortnyk S., Lavruk, T. Peresadko V. Strategic Spatial Planning of Territorial Communities to achieve the Sustainable Development Goals. 2024. Visnyk of VN Karazin Kharkiv National University. Series Geology. Geography. Ecology, 61, 121-136. <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2024-61-10>

Додаткова:

1. Brunetta, G., Lombardi, P., & Voghera, A. (Eds.). (2023). Post Un-Lock: From Territorial Vulnerabilities to Local Resilience. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-33894-6>
2. Giacomelli, M., Sargolini, M., & Felipe-Lucia, M. R. (2024). Including the perspective of stakeholders in landscape planning through the Ecosystem Services co-production framework: An empirical exploration in Le Marche, Italy. Regional Environmental Change, 24, 24. <https://doi.org/10.1007/s10113-024-02184-w>
3. Giudice, B., Novarina, G., & Voghera, A. (Eds.). (2023). Green Infrastructure: Planning Strategies and Environmental Design. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-28772-5>
4. Hersperger, A. M., Grădinaru, S. R., Pierri Daunt, A. B., Imhof, C. S., & Fan, P. (2021). Landscape ecological concepts in planning: Review of recent developments. Landscape Ecology, 36, 2329–2345. <https://doi.org/10.1007/s10980-021-01193-y>
5. Kelly, A. S., & Lu, X. (2021). Critical Landscape Planning during the Belt and Road Initiative. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-16-4067-4>
6. Kim, H.-W. (Ed.). (2022). Advances in Green Infrastructure Planning. MDPI Books. <https://doi.org/10.3390/books978-3-0365-3711-5>

7. Nijhuis, S., Sun, Y., & Lange, E. (Eds.). (2023). Adaptive Urban Transformation: Urban Landscape Dynamics, Regional Design and Territorial Governance in the Pearl River Delta, China. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-89828-1>
8. Ros-Tonen, M. A. F., Willemen, L., & McCall, M. K. (2021). Spatial tools for integrated and inclusive landscape governance: Toward a new research agenda. *Environmental Management*, 68, 611–618. <https://doi.org/10.1007/s00267-021-01547-x>
9. Білоконь Ю.М. Регіональне планування (теорія і практика): Монографія. – К.: Логос, 2003. – 246 с.
10. Варивода Є.О. Топологічний аналіз екологічного каркасу локальної екомережі / Є.О. Варивода, І.Г. Черваньов // Укр. геогр. журн. – 2010. – № 1. – С. 48 – 52.
11. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу до документу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_711

10. Додаткові ресурси

Нормативно-правові акти:

1. Водний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>
2. Земельний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
3. Лісовий кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
4. Закон України «Про основи містобудування». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
5. Закон України «Про охорону культурної спадщини». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
6. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
7. Закон України «Про засади державної регіональної політики» (156-VIII, ред. 2389-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
8. Європейська ландшафтна конвенція. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_711
9. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» (711-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20>